

KONFERENCIJA O JUGOSLAVIJI

ARBITRAŽNA KOMISIJA

MIŠLJENJE BR. 1

Predsednik Arbitražne komisije primio je sledeće pismo od lorda Carringtona, predsednika Konferencije o Jugoslaviji, 20. novembra 1991. godine:

"Suočili smo se sa krupnim pravnim pitanjem.

Srbija smatra da su se republike koje su proglasile, ili će proglasiti sopstvenu nezavisnost i suverenitet otepile ili će se uskoro otepati od SFRJ koja će uprkos tome nastaviti da postoji.

Ostale republike, nasuprot tome, smatraju da nije u pitanju otepljenje već dezintegracija i prestanak postojanja SFRJ kao rezultat saglasne volje jednog broja republika. One smatraju da šest republika treba da budu ravnopravni naslednici SFRJ bez prava bilo koje od njih, ili grupe republika, da polažu pravo da bude ili budu njen nastavljač.

Želeo bih da Arbitražna komisija razmotri ovo pitanje i formuliše mišljenje ili preporuku koja se može smatrati korisnom."

Arbitražna komisija upoznala se sa beleškama i dokumentima koje su joj dostavile republike Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija, Crna Gora, Slovenija, Srbija i predsednik kolektivnog Predsedništva SFRJ.

- 1) Komisija smatra:
  - a) Da odgovor na pitanje treba da bude zasnovan na principima međunarodnog javnog prava koji služe da definišu uslove pod kojima teritorijalna celina predstavlja državu; da je u tom smislu postojanje ili prestanak postojanja države pitanje faktičkog stanja; da su efekti priznavanja od strane drugih država čisto deklarativne prirode;
  - b) Da se država najčešće definiše kao zajednica koju čine teritorija i stanovništvo podređeno organizovanoj političkoj vlasti; da se takva država karakteriše kao suverena;
  - c) Da su, u svrhu primene ovih kriterijuma oblik unutrašnjeg političkog uređenja i ustavne odredbe puke činjenice, mada ih treba uzeti u obzir kako bi se utvrdio stepen vlasti koju vlada ima nad stanovništvom i teritorijom;

- d) Da u slučaju države sa federalnim uredjenjem, koja se sastoji od zajednica koje imaju određeni stepen autonomije i, štaviše, učestvuju u vršenju vlasti u okvirima zajedničkih federalnih institucija, postojanje države pretpostavlja da federalni organi predstavljaju sastavne delove federacije i oni sprovode vlast;
- e) Da, u skladu sa prihvaćenom definicijom u međunarodnom pravu, izražavanje "državne sukcesije" znači zamenu jedne države drugom u preuzimanju odgovornosti za međunarodne odnose vezane za tu teritoriju. Do ovoga dolazi kadgod se menja teritorija države. Fenomen sukcesije države regulisan je principima međunarodnog prava, na kojima su zasnovane Bečke konvencije od 23. avgusta 1978. i 8. aprila 1983. U skladu s ovim principima, rezultat sukcesije mora biti pravičan: države na koje se to odnosi imaju pravo da sporazumno odrede odredbe i uslove sukcesije. Pritom su temeljne norme opšteg međunarodnog prava, a posebno poštovanje osnovnih ljudskih prava i prava naroda i manjina obavezujuće su za sve strane u sukcesiji.

2. Arbitražna komisija konstatuje da:

a) - Mada je SFRJ do sada zadržala svoj međunarodni subjektivitet, posebno u međunarodnim organizacijama, republike su izrazile želju za nezavisnošću;

- U Sloveniji, referendumom iz decembra 1990, nakon koga je usledila Deklaracija o nezavisnosti od 25. juna 1991, a koja je suspendovana na tri meseca i potvrđena 8. oktobra 1991;

- U Hrvatskoj, referendumom održanim maja 1991, nakon koga je usledila Deklaracija o nezavisnosti od 25. juna 1991, koja je suspendovana na tri meseca i potvrđena 8. oktobra 1991;

- U Makedoniji, referendumom održanim septembra 1991. za suverenu i nezavisnu Makedoniju u okviru asocijacije jugoslovenskih država;

- U Bosni i Hercegovini, rezolucijom o suverenosti prihvaćenoj u Parlamentu 14. oktobra 1991, čiju valjanost osporava srpska zajednica u Bosni i Hercegovini.

b) - Sastav i struktura osnovnih organa Federacije, bilo da se radi o saveznom Predsedništvu, Saveznom veću, Veću republika i pokrajina, Saveznom izvršnom veću, Ustavnom sudu ili saveznoj armiji, više ne ispunjavaju kriterijume učesća i predstavljenosti svojstvenih federalnoj državi;

c) - Pribegavanje sili dovelo je do oružanog sukoba između različitih delova Federacije, što je za samo nekoliko meseci izazvalo smrt na hiljade ljudi i dovelo do ogromnog razaranja. Organi

Federacije i republika su se pokazali nemoćnima da sprovedu poštovanje niza sporazuma o prekidu vatre zaključenih jedan za drugim pod okriljem Evropske zajednice ili Ujedinjenih nacija.

3. - Shodno tome, Arbitražna komisija smatra:
  - Da je Socijalistička Federalna Republika Jugoslavija u procesu raspadanja;
  - Da je na republikama da reše one probleme državne sukcesije koji mogu da proisteknu iz tog procesa, a u skladu s principima i odredbama međunarodnog prava, uz posebno poštujući ljudska prava i prava naroda i manjina;
  - Da je na onim republikama koje to žele da zajednički deluju na stvaranju nove asocijacije koja bi imala demokratske institucije po njihovom izboru.